

Ukázkový vzdělávací program pro týdenní pobyt na farmě

Anotace

Plánování, příprava, realizace a vyhodnocení vzdělávacího pobytu pro žáky základních škol na ekologické farmě.

Plánování - Aktivity před pobytem

Cílem pobytu na ekofarmě je žáky seznámit s tím, že jídlo, které denně konzumujeme, nepochází ze supermarketu, ale suroviny na něj vyrostly na farmě díky péči zemědělce a přírodním zdrojům. Návštěva farmy žákům pomůže pochopit vztah, který existuje mezi zdravou půdou, zdravými rostlinami, zdravými zvířaty a zdravými lidmi. Praktické aktivity prováděné na farmě žákům dají lepší představu o procesu, z jakých produktů jídlo vzniká, jak se zpracovává a jak putuje z farmy až na jejich talíř.

Příprava učitele před exkurzí
Pedagogické cíle:

V rámci přípravy vyhledejte v okolí či regionu školy zemědělský statek nebo farmu hospodařící ekologickým způsobem a ujistěte se, že je vhodným místem pro aktivity, které zamýšlíte uskutečnit. Následně s farmářem telefonicky spojte a proberte vaši zamýšlenou návštěvu. Pomůcka: formulář „Info – výlet na farmu“

Návštěva učitele na farmě před vlastní exkurzí

Doporučujeme učitelům vybranou farmu navštívit ještě před samotnou exkurzí. Bude se tak moci seznámit s prostředím farmy, poznat farmáře, vyhodnotit rizika, která na žáky mohou na farmě číhat, a prodiskutovat zamýšlené aktivity. Bude se moci dohodnout na času příjezdu a odjezdu, způsobu ubytování a stravování, vybrat vhodné vzdělávací aktivity či naplánovat alternativní program pro případ nepříznivého počasí. Je nezbytné se ujistit, že farmář je schopen pro žáky zajistit dostatečné hygienické podmínky, jako je voda na umytí rukou či toalety. Zjistěte také, zda farma zajistí ubytování a stravování účastníků.

Po úvodní návštěvě zašle učitel farmáři dopis s přesným datem a hodinou příjezdu, počtem žáků, doprovázejících učitelů a rodičů včetně upřesnění programu.

Informace a materiály, které učitel potřebuje pro dobrou přípravu žáků:

- umístění farmy na mapě
- popis hospodářství
- možnosti využít návštěvy v dalších hodinách a předmětech
- učební materiál, filmy o situaci v zemědělství
- relevantní informace pro rodiče (oblečení, náklady, co očekávat)
- možnosti pro handicapované děti (pro vozíčkáře)

- co budu potřebovat, abychom návštěvu následně vhodně zhodnotili?

Ochrana zdraví a bezpečnost

Učitel informuje rodiče o chystané exkurzi a vyžádá si písemný souhlas s pobytem na farmě v rámci školy v přírodě. K informování rodičů použijte formulář „Info – výlet na farmu“.

Před exkurzí:

- Před návštěvou se domluvte s farmářem na pravidlech, která je nutno dodržet.
- Seznamte žáky s obecnými pravidly pro bezpečnost a ochranu zdraví.
- Zjistěte, zda některý z žáků trpí alergií a přijměte vhodná opatření.
- Proberte pravidla chování s žáky znovu před vstupem na statek.
- Doporučte vhodné oblečení (např. holínky) a co si vzít s sebou (např. skicák, zápisník, ochranný opalovací krém ...).
- Zvolte správný poměr žáků a dospělých osob.

Během návštěvy zajistěte, aby žáci:

- myli si ruce po jakémkoliv kontaktu se zvířaty,
- nevstupovali do míst, kde není vstup povolen (kotce, ohrady),
- drželi se ve skupině a poslouchali pokyny učitele i farmáře,
- nekonzumovali nic, co není určeno pro lidi,
- bez povolení se nedotýkali nebo nehladili zvířata,
- nemanipulovali bez povolení s jakýmkoliv náradím,
- ke zvířatům přistupovali opatrně, v klidu.

Aktivity s žáky před návštěvou farmy

Předkládáme obecné aktivity před návštěvou jakékoli zemědělské farmy. Učitel si může aktivity přizpůsobit podle zaměření konkrétní vybrané farmy.

Co nás čeká na farmě (45 minut)

Představte žákům místo, kam jedete a proč, co tam budete dělat a jak bude exkurze spojena se vzdělávacím programem ve škole.

Zadejte žákům výzkumné úkoly:

- 1) zjistit o podniku, který hodláte navštívit, co nejvíce informací a
- 2) přichystat si několik otázek na farmáře.

Žáci využijí internet a zjišťují:

- Kde se farma nachází
- Popis cesty na farmu
- Co se na farmě pěstuje, která zvířata se chovají
- Zda farma vyrábí nějaké produkty

Každý žák připraví minimálně jednu otázku, kterou by chtěl farmáři položit. Společně sestavte seznam všech zajímavých otázek.

Možné otázky na farmáře:

- Kolik druhů plodin pěstujete?
- Máte pole, zeleninovou zahradu nebo ovocný sad?
- Kolik druhů/jaké druhy hospodářských zvířat na farmě chováte?
- Jaká je vaše produkce z chovu hospodářských zvířat?
- Jaké jsou vaše výpěstky z polí, zahrady nebo sadu?
- Kdo kupuje vaše produkty?
- Kupujete krmivo pro vaše zvířata nebo si je pěstujete sami?
- Je vaše farma ekologická?
- Jak chráníte své plodiny proti nemocem a škůdcům?
- Jakým způsobem půdě plodinám dodáváte živiny?
- Jsou vaše zvířata chována venku nebo v budovách?
- Co se vám na farmaření líbí nejvíce?

Nakonec učitel vyzve žáky, aby se zamysleli nad tím, jak probíhá typický den na farmě. Co vše je nutné udělat? Kdo se o to postará? Učitel sepíše seznam aktivit, které podle žáků musí farmář zajistit, aby farma fungovala. Seznam vezme učitel s sebou na exkurzi, kde společně s žáky vyzpovídá farmáře, které aktivity na seznamu chybí.

Aktivity na farmě:

Předkládané aktivity je možné vesměs realizovat na jakékoli zemědělské farmě. Pokud si učitel vybral farmu, která má pouze živočišnou produkci, nebo naopak jen rostlinnou (zahradnictví, sad), vybere si s níže předložených aktivit adekvátní zaměření vybrané farmy.

Žáci by se měli podílet na přípravě každodenních pokrmů. Dohodněte se s farmářem, zda je možné zapojit žáky do sběru surovin a vlastní přípravy pokrmů. Náměty na aktivity v rámci vaření s žáky najdete [zde](#), recepty na pokrmy najdete v [online kuchařce](#).

Program na týdenní pobyt na farmě

První den:

- Jak naše farma funguje - prohlídka farmy s průvodcem (75 minut):

Cíl: představit žákům každodenní život na farmě a hlavní zásady, kterými se hospodaření na farmě řídí.

Farmář nebo pověřená osoba provede žáky a učitele po farmě. Pokud je farma v ekologickém hospodaření, farmáře představí také principy ekologického hospodaření a jakým způsobem je farma naplňuje.

Farmář postupně představí fungování farmy, včetně chovu hospodářských zvířat a zacházení s nimi, pěstování užitkových rostlin na farmě a případnou produkci faremních potravin.

V průběhu prohlídky může farmář rozdělit třídu do menších skupin a zadat samostatné praktické úkoly. Žáci jsou předem upozorněni, že v následující aktivitě budou sestavovat profil farmy a je proto nutné dávat pozor na to, co průvodce říká a ukazuje.

Otázky na farmáře: Již v rámci přípravy na návštěvu ve vyučování s žáky proberte možné otázky na farmáře. Zde je několik příkladů vhodných dotazů, vyberte ty, které odpovídají věkové struktuře vašich žáků:

- Kolik druhů plodin pěstujete – máte pole, zeleninovou zahradu nebo ovocný sad?
- Kolik druhů hospodářských zvířat na farmě chováte?
- Jaká je vaše produkce z chovu hospodářských zvířat?
- Jaké jsou vaše výpěstky z polí, zahrady nebo sadu?
- Připravujete si vlastní osivo nebo používáte kupované?
- Kdo kupuje vaše produkty? Prodáváte je přímo místním odběratelům?
- Kupujete krmivo pro vaše zvířata nebo si jej pěstujete sami?
- Jak vaše farma podporuje přírodu a krajinu?
- Je vaše farma v BIO režimu?
- Jak chráníte své plodiny proti nemocem? Snažíte se na své farmě minimalizovat použití pesticidů? Pokud ano, jak?
- Jaké jiné chemické látky na své farmě používáte?
- Jaký je váš osevnický postup?
- Jakým způsobem půdě plodinám dodáváte živiny? Využíváte kompost nebo hnůj?
- Snažíte se nějak zabránit znečištění vodních zdrojů?
- Jak nakládáte s odpadem z vaší farmy?
- Mají vaše zvířata možnost chovat se přirozeným způsobem? Jsou vaše zvířata chována venku nebo v budovách? Jak často používáte léky, například antibiotika?
- Jak jinak se snažíte zmírnit dopad na životní prostředí?
- Co se vám na farmářství líbí nejvíce?
- V čem v současnosti vidíte největší úskalí zemědělství?

- Ochutnejte naši farmu (30 minut):

Po prohlídce farmy následuje přestávka na občerstvení a reflexi. Farmář připravil pro žáky občerstvení z produktů farmy, žáci tak mají příležitost ochutnat výsledky celoroční práce.

V průběhu občerstvení žáci ve skupinách připraví profil farmy z informací, které se dozvěděli během prohlídky. Jako pomůcka jim slouží formulář „Profil farmy“.

V rámci ochutnávky nebo u kteréhokoli dalšího stolování v rámci pobytu mohou žáci hrát [Karetní hru "Oslava dobrého jídla"](#).

Teoretická příprava:

Pedagog využije navržené metodické materiály k seznámení žáků se základními pravidly a principy produkce potravin.

[Jak si vybíráme jídlo?](#)

V tomto metodickém balíčku uvádíme aktivity, které žákům přiblíží, jak se správně rozhodovat v oblasti výběru potravin a kdo a jak je může ovlivňovat. Aktivity mohou provádět samostatné třídy nebo celá škola v rámci speciální tematické akce.

[Odkud pochází jídlo](#)

V rámci tohoto tématu dostanou žáci příležitost zamyslet se nad tím, jaké přírodní a lidské činnosti se odehrají předtím, než se jídlo dostane na stůl. Současně žáci pochopí, že tyto procesy se týkají lidí po celém světě a že nakupování potravin, které musely být přepravovány na velkou vzdálenost, přináší určité důsledky. Zjistí také, že jako spotřebitelé mohou ovlivnit druh potravin, které nakupují, a že řadu potravin mohou nakoupit ve svém regionu nebo si je sami vypěstovat.

Druhý den:

- Půda pod našima nohama (90 minut)

Cíl: vycházím z tohoto zdroje:

http://www.vitejtenazemi.cz/cenia/index.php?p=ucebni_celek_terenni&site=puda_moduly

Žák na základě vlastních výsledků, prožitků a zkušeností získaných během učebního celku zformuluje důležitost půdy a půdního života pro lidstvo.

Žák zaznamená poškození půd – erozní rýhy, ztrátu humusu, hutnění půd.

Žák pochopí důležitost půdy v ekologickém způsobu hospodaření.

Žák aplikuje průzkumné a vyhodnocovací metody.

Získané výsledky a informace žák interpretuje ve vzájemných souvislostech, výsledné vyhodnocení je založeno na komplexním posouzení všech vlivů na tvorbu a stav půdy, a to včetně vlivů lidských.

Žák vysvětlí dlouhodobost přírodních procesů vedoucích ke vzniku půdy a objasní potřebu ochrany, případně zušlechťování půd.

Žák vysvětlí význam půdy z hlediska socioekonomického.

Nástroje: rýč

Postup:

1. Důležitost půdy - úvod do tématu

Půda je nejdůležitějším zdrojem na ekologické farmě. Proč? Žáci se pokouší najít odpověď, diskutují s učitelem nebo farmářem.

Skrytý půdní ekosystém podporuje produkci potravin. Živiny v půdě jsou nezbytným předpokladem pro to, aby rostliny byly bohaté na živiny. To se projeví v chutné a nutričně bohaté zelenině a obilí, důležitých zdrojích potravy pro lidi i zvířata.

Co může poškodit půdu? Žáci se snaží najít odpovědi. Diskuse. (biocidy, eroze, zhutňování půdy těžkými stroji ...vysvětlete, co je v dané oblasti relevantní).

Na ekologických farmách se ke zlepšování půdní úrodnosti nesmí používat minerální hnojiva. K získání na živiny bohaté a zdravé půdy se musí využívat půdní organizmy. Které důležité organizmy žijí v půdě? Žáci se snaží odpovědět. Učitel nebo farmář představí základní půdní organizmy (edafon) žijící v půdě (žížaly, roztoči, prvoci, houby, bakterie atd.). Organismy, které tvoří edafon, sice představují jen dílek z půdní masy (zhruba tisícinu hmotnosti z celku), ale jsou naprosto nepostradatelné pro fungování celého půdního ekosystému a všech ekosystémů

navazujících na půdu. Bez rozkladné funkce edafonu by nemohl život na Zemi dlouhodobě existovat

Pastvina o rozloze jednoho hektaru dokáže uživit dva kusy dobytka. Množství žížal žijících v půdě pod pastvinou o stejné rozloze má stejnou hmotnost jako 4 kusy dobytka. Takové množství živočichů žije v půdě!

2. Prozkoumejte život v půdě

Jako inspirace použijte video „Rýčová zkouška“:

<https://www.youtube.com/watch?v=mgcMn3CmqiA&feature=youtu.be>

K vyhodnocení rýčové zkoušky můžete využít toto video:

<https://www.youtube.com/watch?v=vwzChcffEQA&feature=youtu.be>

Farmář nebo učitel vyryje rýčem krychli půdy. Nejprve se zabýváme strukturou půdy, zjišťujeme obsah organické hmoty, stopy po půdním životě a chodbičky živočichů. Půdní živočichové rozkládají organickou hmotu a ovlivňují strukturu půdy tak, že je zlepšena infiltrace a pohyb vody v půdním prostředí a tak jejich přítomnost, podobně jako výskyt organické hmoty, svědčí ve prospěch kvality.

Žáci pozorují a diskutují o tom, co vidí. Měli by půdu také prohmatat v prstech, přičichnout si k ní. Je to kvalitní půda? Proč, proč ne?

Pokud je v půdě mnoho živočichů, půda je zdravá. Pokud však nevidíme žádné známky života, půda je mrtvá. Jsou v půdě vidět „mrtvé“ části? (písek, kameny, asphalt, beton ...)

Co mohou ekologičtí zemědělci dělat, aby získali zdravou půdu? Žáci se snaží odpovědět. Farmář jim vysvětluje, co na farmě dělá pro udržení a zvyšování úrodnosti půdy (krycí plodiny, střídání osevních postupů, žádné těžké stroje, nevjíždět na pole po dešti, přidávat do půdy zelené hnojení a kompost ..)

- Žížaly a jejich význam pro úrodnost půdy (20 minut):

Cíl:

Postup: Společně s žáky učitel vyryje na poli krychli půdy přibližně na šířku a hloubku rýče. Sledujte, jestli půda obsahuje žížaly a další půdní živočichy. K pozorování je možné použít lupu. Ukažte žákům vzorek půdy a požádejte některé, aby popsali, jaké má vlastnosti. Jak voní, jakou má konzistenci, barvu? Dál se můžete žáků zeptat: Co víte o půdě? Odkud pochází? Jak vzniká? Z čeho se skládá? Vyzvěte žáky, aby vám vysvětlili, proč rostliny potřebují k růstu půdu? Jejich první reakcí může být, že rostliny přeci potřebují něco, do čeho zapustí kořeny. Nezapomeňte je upozornit na to, že rostliny z půdy získávají živiny.

Učitel vysvětlí, že žížaly se živí organickým materiálem, jako jsou rostlinné zbytky či chlévský hnůj a přijímají s potravou také částičky půdy. Jejich výkaly obsahují více živin než okolní prostředí a jsou významnou složkou dobré drobtovité struktury ornice. Některé druhy žížal zatahují kousky organické hmoty z povrchu do půdy a transportují je do hlubších vrstev. Žížaly při své činnosti – tvorbě chodbiček a pohlcování půdy - zpracují na každém hektaru každoročně tuny zeminy. Chodbičky žížal jsou vyhledávanými prostory pro růst kořenů rostlin a pro rozvoj půdních mikroorganismů, které zde mají snazší přístup k živinám. Žížaly tak žijí v těsném vztahu s kořeny rostlin, půdními houbami a dalšími mikroorganismy. Na jednom metru čtverečním zemědělsky využívaných pozemků můžeme v České republice nalézt až 300 jedinců žížal, což představuje 3 miliony žížal na hektar. Při přepočtu na biomasu činí hmotnost žížal 50 až 100 gramů na metr čtvereční, což odpovídá 500 až 1000 kg na hektar. Není však vyloučeno, že v některých půdách může být početnost a biomasa žížal výrazně vyšší.

Teoretická příprava:

Učitel využije navržený metodický materiál k seznámení žáků s principy ekologického hospodaření.

[Ekologické zemědělství - metodický manuál pro učitele](#)

Ekologické zemědělství - metodický manuál pro učitele je návodem na realizaci vzdělávacího programu na téma „ekologické zemědělství“. Návod popisuje základní pravidla a principy ekologického hospodaření a předkládá soubor vzdělávacích aktivit, které mohou být pro učitele inspirací, jak ekologické zemědělství zařadit do výuky. Metodický materiál je určen pro žáky

druhého stupně ZŠ a pro studenty SŠ, kteří jsou pomocí blokové výuky vedeni k pochopení důležitosti ekologického zemědělství.

Co opravdu víme o zemědělství?

Balíček metodických listů pro učitele, ve kterém uvádíme aktivity, které mají žákům pomoci pochopit rozdíly mezi ekologickými a konvenčními metodami chovu a pěstování. Aktivity také žákům ukáží, jak výběr potravin a způsob jejich produkce zásadně ovlivňuje naše zdraví, zdraví a vzhled krajiny, klima, místní společenství a životní prostředí, ve kterém žijeme. Učitelé si mohou zvolit některé z uvedených aktivit v závislosti na věku a úrovni znalostí svých žáků. Doporučujeme začít aktivitou č. 1, aby žáci získali základní ponětí o problematice zemědělství.

Třetí den:

- Zvířata na farmě (90 minut):

Cíl:

Postup: Zvířata mají na farmě zásadní roli. Kromě toho, že využíváme jejich produkty, jako mléko nebo maso, vracejí do půdy důležité zdroje ve formě hnoje, což zvyšuje úrodnost půdy.

Učitel vhodnou hrou poukáže na důležitost zajistit pro hospodářská zvířata vhodné a pokud možno přirozené prostředí pro život. Společně s žáky sestaví seznam základních potřeb zvířat. Mezi ně patří:

volný přístup na pastvu, přirozené světlo a ventilace uvnitř chovných budov, dostatek místa k pohybu, poškrábání se, hrabání, odpočinku, přirozená strava a čistá voda, pohodlné stelivo.

Nechejte žáky odpovědět na tyto otázky:

Proč se zvířata na farmách chovají? Jaký z nich má člověk užitek? Jaké potřeby mají zvířata?

Teoretická příprava:

Učitel využije navržený metodický materiál k seznámení žáků s tím, jak funguje potravinový systém a jaké dopady má na životní prostředí.

Jídlo z blízka - metodický materiál pro učitele

Publikace je určena pro učitele druhého stupně základních škol a středních škol a představuje základní informace o problematice potravinového systému a včetně jeho dopadů na životní prostředí. Dále seznamuje čtenáře s metodami udržitelné produkce potravin a příklady možností snížení její celkové energetické náročnosti. Závěrem představuje koncept „jídla zblízka“ a zdravotní, ekologické, ekonomické a společenské výhody využívání čerstvých a sezónních potravin a surovin od místních či regionálních zemědělců a výrobců.

Čtvrtý den:

- Hra na detektiva – hledejte stopy toho, jak farma funguje (60 minut):

Cíl:

Postup: Při návštěvě farmy můžete s žáky hrát hru na detektiva či inspektora na farmě, který hledá stopy, jak farma funguje a jak podporuje život volně žijících zvířat. Žáci se mohou pokusit vyhledat místa, kde žijí další volně žijící zvířata nebo příklady biologické rozmanitosti (rostlin i živočichů), nalezená zvířata či rostliny správně pojmenovat nebo porovnat s atlasy a určit jejich jména. Mohou hledat různé druhy stromů a pojmenovat je, říct, jaké mají plody, a co se z nich dá využít. Mohou pozorovat a popsat střídání plodin na poli, přirozená prostředí pro divoká zvířata, něco, co hezky voní, důkazy lidské práce v krajině, stopy po malých zvířátkách nebo ptácích, různé druhy stromů...atd.

- Malí umělci (30 minut):

Cíl:

Postup: Nasbírejte různé tvary listů a trav a kamínků – výtvarné kreace

Vyrobte zvíře (krávu, prase) z přírodních materiálů (kameny, kaštiny, ořechy, jablka...).

- kreslení nazpaměť
- občerstvení s komentářem (30 minut)
- poznávání materiálů, náradí a strojů

- potřeby rostlin

Teoretická příprava:

Učitel využije navržený metodický materiál k seznámení žáků s dopady produkce potravin na klimatické změny.

Zemědělství a klimatické změny

Produkce, výroba, transport, obchodování a konzumace potravin má zásadní vliv na klimatické změny. Oblast zemědělství, potravinářství a související obory, patří k největším zdrojům skleníkových plynů. Text seznamuje učitele se základními podmínkami, které ovlivňují zemědělství, mezi něž patří i klima. Rovněž se soustředí na podmínky typické pro Českou republiku a uvádí hlavní projevy či náznaky změny klimatu, ke kterým v poslední době dochází. Dále naznačuje hlavní důsledky a rizika i nové příležitosti, které tyto změny přinášejí pro zemědělskou produkci. Jsou zde zmíněny také možnosti adaptačních opatření v zemědělství, včetně konkrétních případů dobré praxe a námětů do výuky.

Vliv zemědělství na přírodu, krajinu a životní prostředí

Zemědělská produkce potravin má zásadní vliv na vzhled krajiny, stav životního prostředí člověka i přírody. Zemědělství se řadí k největším znečišťovatelům povrchových i podzemních vod. Text seznamuje učitele s vlivem zemědělství na přírodu, krajinu a životní prostředí, v tomto případě je podrobněji rozebrán jeho vliv na čistotu vod. V textu jsou zmíněny hlavní příčiny ohrožení vod a možnosti řešení, včetně konkrétních případů dobré praxe a námětů do výuky. Metodické listy mají za úkol přiblížit jim zábavnou a aktivizační formou obsah a význam základních zemědělských pojmů. V konečné fázi pak zaměřit myšlenkový přístup žáků od lhostejnosti k aktivnímu zájmu o způsoby péče o půdu, vodu a zemědělské systémy.

Pátý den:

- Shrnutí pobytu (60 až 90 minut):

Závěrečný den pobytu na farmě provede učitel reflexi času stráveného na farmě. Prostřednictvím otázek a diskuse dojde k upevnění nejdůležitějších nově získaných znalostí.

Příklady otázek:

- Co jste si zapamatovali z fungování farmy?
- Co nového jste se dozvěděli?
- Co vás nejvíce překvapilo?
- Jak se liší ekologické hospodaření od konvenčního?
- Jak se vytváří půda? Jakou roli hrají žížaly?
- Jaké potřeby mají hospodářská zvířata?
- Jaká je funkce hospodářských zvířat na farmě?
- Jak funguje potravinový systém?
- Co můžeme udělat pro udržitelný potravinový systém?
- Má zemědělství vliv na klimatické změny? Jaký? Jak můžeme negativním vlivům předcházet?

Aktivity po návratu ze školy v přírodě na farmě

Jak doopravdy funguje farma (45 minut):

Postup: Učitel shrne průběhu exkurze, zdůrazní nejdůležitější body z programu, aby v žácích upevnil prožitek. V následné diskusi žáci sdělují, co se jim nejvíce líbilo a proč, co je nejvíce překvapilo a proč.

Následuje aktivita, při které žáci seřadí fotky z exkurze, jak šly jednotlivé aktivity za sebou – umístí na duhový plakát nebo samostatný plakát. Žáci mohou na plakát také domalovat obrázky, znázorňující jejich nejzajímavější zážitky nebo umístit obrázky, které nakreslili na farmě.

Žáci mohou farmáři předat zpětnou vazbu: ve formě písemné nebo ve formě obrázků mohou sdělit, co se jim na farmě líbilo, co je překvapilo, co se jim nelíbilo.

Pro starší:

Po návratu z farmy využije učitel čerstvé dojmy žáků a společně vyhodnotí získané zkušenosti ve formě diskuse nebo zadání slohové práce na téma:

- Jak můžeme zlepšit svoje chování vůči přírodě?
- Jak můžeme podpořit místní zemědělce?
- Jak můžeme podpořit ohleduplné chování k hospodářským zvířatům?
- Která hospodářská zvířata jsme viděli? Jaké jsou jejich potřeby?
- Jak můžeme zkrátit dodavatelský řetězec potravin, které jíme?
- Jak můžeme zkvalitnit stravování ve školní jídelně spoluprací s navštívenou farmou?
- Jaké potraviny se na farmě vyrábějí? Jak se produkují suroviny na jejich výrobu?
- Co je zvláštní v ekologickém zemědělství? Jaké jsou zásady?
- Které rostliny jsme na farmě objevili? Proč se pěstují? Jak se využívají? Co znamená střídání plodin?
- Jaký užitečný hmyz a ptáky jsme mohli na farmě sledovat?
- Co znamená biodiverzita – biologická rozmanitost?
- Stroje a pracovní postupy, které jsme viděli.
- Jak se žije a pracuje na farmě?

Žáci si mohou uchovat svá pozorování v deníku, nakreslit plakát či obrázek, který je možné vystavit na výstavě ve třídě nebo na chodbě školy.

Exkurzi na farmu může učitel využít v práci ve třídě také následujícím způsobem:

- Zadá žákům vytvořit zprávu o exkurzi, ve které shrnou, co se během pobytu na farmě dozvěděli. Zaměření zprávy o exkurzi může učitel přizpůsobit pedagogickému cíli, který si stanovil před akcí a klíčovými kompetencím, které chce u žáků rozvíjet. Zprávu může vypracovat každý z žáků samostatně, nebo ve skupinách. Zpráva může mít formu videoklipu, počítačové prezentace, foto seriálu, ústní prezentace před třídou nebo jinou.
- Žáci, kteří farmu navštívili, mohou spolužákům z dalších tříd sdělit své zážitky například tak, že připraví prezentaci fotografií na nástěnku nebo školní web.
- připravte kvíz pro rodiče nebo jinou třídu,
- zorganizujte ochutnávku ovoce ze sadu pro rodiče,
- naplánujte návštěvu farmy mimo sezónu, aby žáci viděli, jak se farma v průběhu roku mění.

Zavolejte farmáři: jednorázový pobyt na farmě by měl být začátkem dlouhodobé spolupráce mezi školou/třídou a farmou. Žáci by měli dostat příležitost dozvědět se, co se děje a jak farma funguje po celý rok. Doporučujeme proto domluvit s farmářem pravidelné videohovory mezi ním a žáky. Přesný návod najdete [zde](#).

Pomůcky

- odkaz: seznam a mapa vzdělávacích farem <http://www.skutecnezdravaskola.cz/na-farmu>
- fotoaparát nebo mobil s fotoaparátem
- lupa
- sešity na zapisování
- pastelky
- formulář „Info – výlet na farmu“
- formulář „Profil farmy“